

Fővárosi
Csatornázási Művek Zrt.

MIKROSZENNYEZŐK A SZENNYVÍZBEN – MIKROBIOLÓGIAI ÉS HUMÁNÖKOLÓGIAI PERSPEKTÍVA

Előadó: Bezsényi Anikó

MIKROMENNYISÉG IS KÁROS

PESZTICIDEK

gyomirtók (alaklór, glifozát), rovarirtószer (DDT, klordén, aldrin, dieldrin, endrin, heptaklór, mirex, toxafén, klórdekon, lindén), gombaölők (hexaklórbenzol), rágcsálóirtók (arzen-trioxid), talajfertőtlenítők (etilén-dibromid)

IPARI KEMIKÁLIÁK

műanyag alapanyagok, poliklórozott bifenilek (PCB), lágyítószer, poli és perfluorozott alkilezett anyagok, égésgátlók, felületaktív anyagok stb.

KOZMETIKAI ÉS TESTÁPOLÓ SZEREK (PCP)

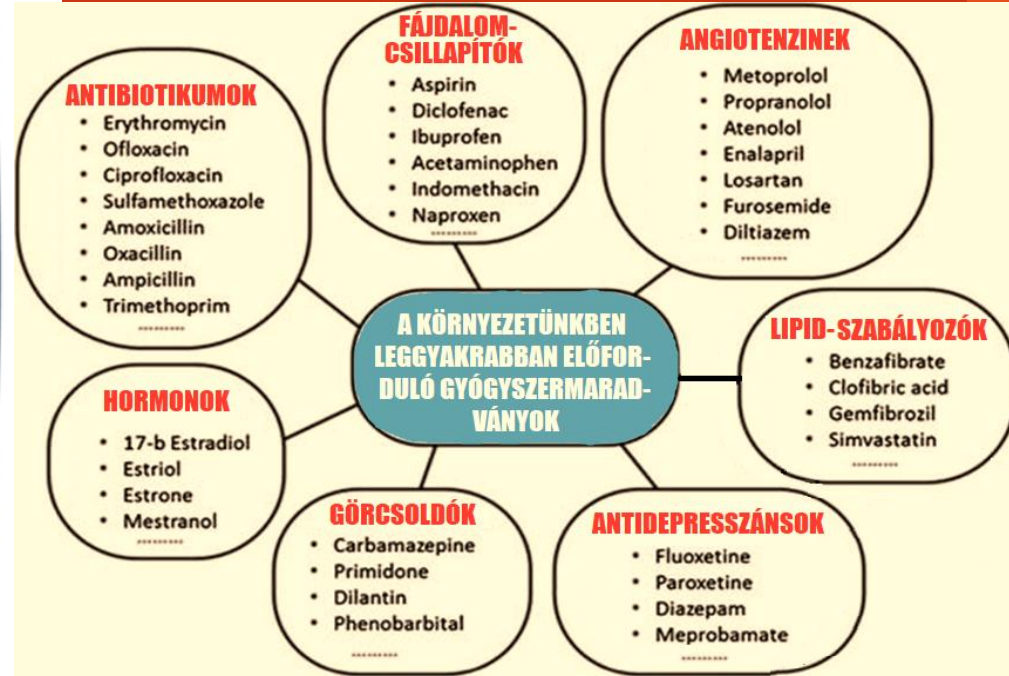
illatanyagok és szintetikus pézsmák, élénkítőszer, UV/napvédők, fertőtlenítő szer, antioxidánsok, tartósítószer, rovarriasztók

ÉLELMISZER ADALÉKANYAGOK

koffein, aszpartám

KÁBÍTÓSZEREK

kokain, heroin, morfin

MIKROMENNYISÉG IS KÁROS

Növekedés gátlás

Gátolt gyökér-növekedés

Pete és lárva halandóság

Helyi koncentrációtól függően

Globálisan nem általánosítható

Késlelteti az ebihalak fejlődését

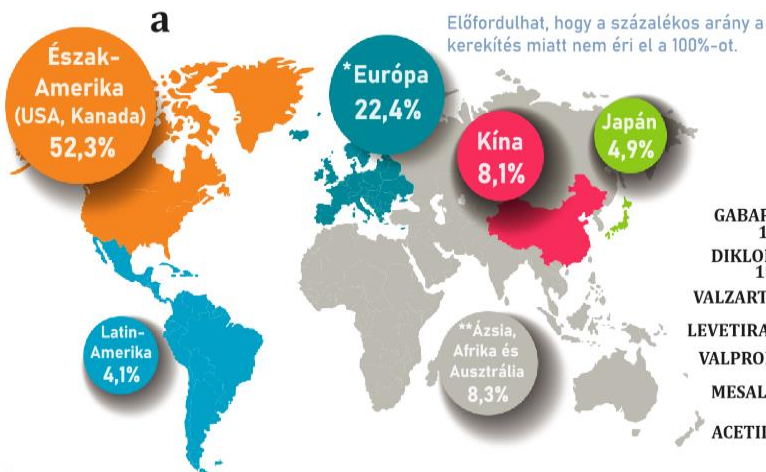
A hímeken női jellegek jelennek meg; megváltozott viselkedés és táplálkozás, szervi károsodások

Vese-elégtelenség

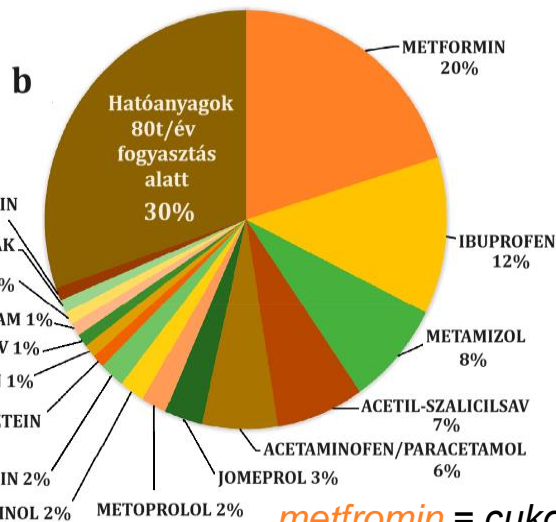
GYÓGYSZERFOGYASZTÁS

A világ (vényköteles) gyógyszerpiaca 2022-ben, illetve a különböző geopolitikai egységek részesedése a piacból (a) (EFPIA 2023), és a gyógyszerfogyasztás hatóanyagokra vetített mintázata a világon 2013-ban (b) (Patel és mtsai 2019).

* Fehéroroszország, Törökország, Oroszország és Ukrajna Európához sorolva

** Japán és Kína nélkül

ibuprofen, metamizol, acetil-szalicilsav, paracetamol/acetaminofen = nemszteroid gyulladáscsökkentő, fájdalom-csillapító = NSAID

metformin = cukorbetegség

jomeprol = kontrasztanyag

metoprolol = béta-blokkoló

Gabapentin = epilepszia

allopurinol = húgysavszint csökkentő, köszvény

levetiracetam = epilepszia amoxicillin = antibiotikum

acetilciszteín = nyálkaoldás, köptetőszerek

mesalazin = gyulladásos bélbetegségek enyhítése

valproinsav = epilepszia, bipoláris zavar, depresszió, skizofréna kezelésére

valzartán = vérnyomáscsökkentő

diklofenák = NSAID

GYÓGYSZERFOGYASZTÁS

ANTIBIOTIKUMOK

HOZZAÍRÁS

The world's biggest consumers of antibiotics

Defined daily dose of antibiotics per 1.000 people in selected countries

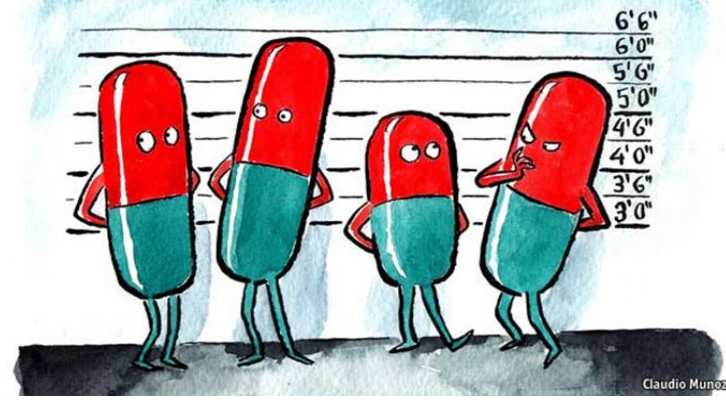

KHOLETTES GRAPHIC - DATA SOURCE: STATISTA

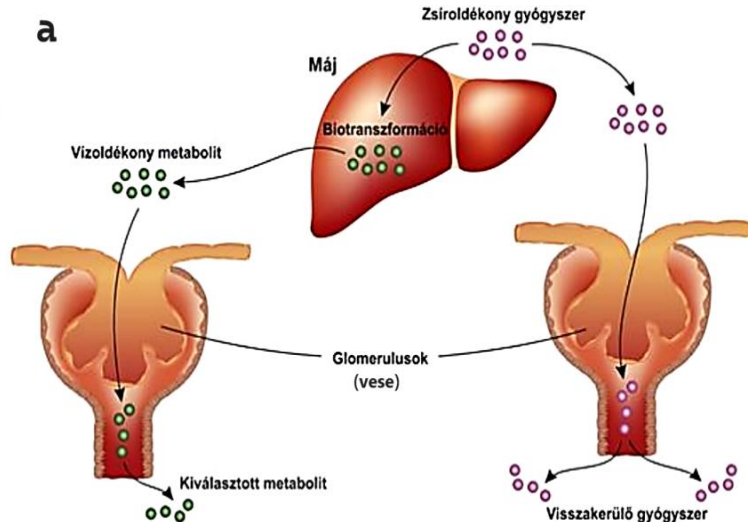

90%
of consumed prescription
drugs ultimately end up in
our waste water.*
(Almost the same as tipping it straight down the toilet.)

Claudio Munoz

AMI NEM HASZNOSUL

b

Exkréciós
(kiválasztási)
ráta (%)

diklofenák	15
doxiciklin	70
eritromicin	25
ibuprofén	1-10
karbamazepin	1-3
klofibrinsav	6
szulfametoxazol	15
tetraciklin	80-90
trimetoprim	60

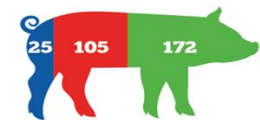
= a változatlan formájú hatóanyag
kiválasztás (vesén keresztül,
vizelettel) aránya.

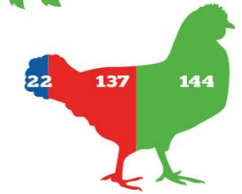
GYÓGYSZEREK A KÖRNYEZETÜNKBEN

ANTIMICROBIAL USE IN FEED (MGs) ADJUSTED FOR POPULATIONS AND WEIGHTS

2014 G-F Swine

2014 Broiler Poultry

KEZELÉS
MEGELŐZÉS
HOZAMNÖVELÉS

EU
2006
2023

USA

AZ EMBERI MIKROBIOM

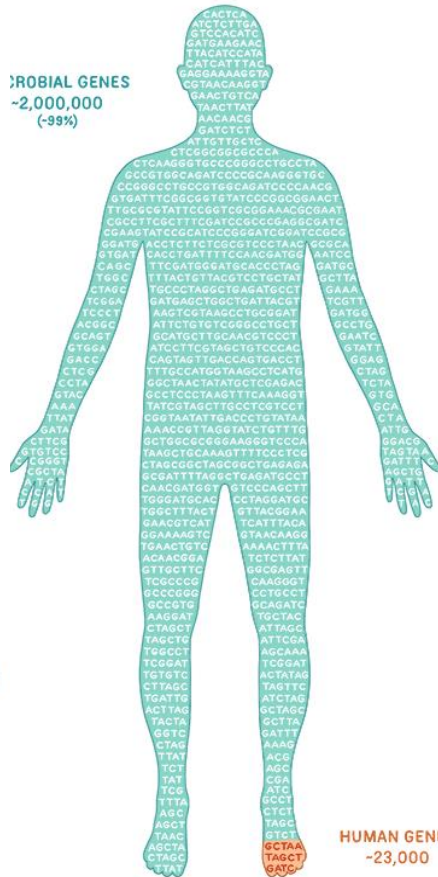

MICROBIAL CELLS
-100 TRILLION
(-70-90%)

HUMAN CELLS
-30 TRILLION

MICROBIAL GENES
-2,000,000
(-98%)

HUMAN GENES
-23,000

Az emberi test ökoszisztémája baktériumok, gombák és más mikroorganizmusok trillióinak ad otthont, amelyek természetes módon együtt tenyésznek a bőrön, az emésztőrendszerben és a szervezet más pontjain.

BELEINK
MIKROBIÓTÁJA
AKÁR KÉT
KILÓT IS
NYOMHAT

KB. 100 BILLIÓ
BAKTÉRIUMNAK
AD SZÁLLÁST

<https://www.igmaaldrich.com>

EGYETLEN GRAMM ÜRÜLEKBEN
TÖBB BAKTÉRIUM VAN,
AMENNYI EMBER ÉL A FÖLDÖN.

ANTIBIOTIKUM-REZISZTENCIA

Tetracycline

Bacitracin

Trimethoprim/
Sulfamethoxazole

Vancomycin

Optochin

Penicillin

Erythromycin

Amoxicillin/
Clavulanic Acid

Streptomycin

E. coli

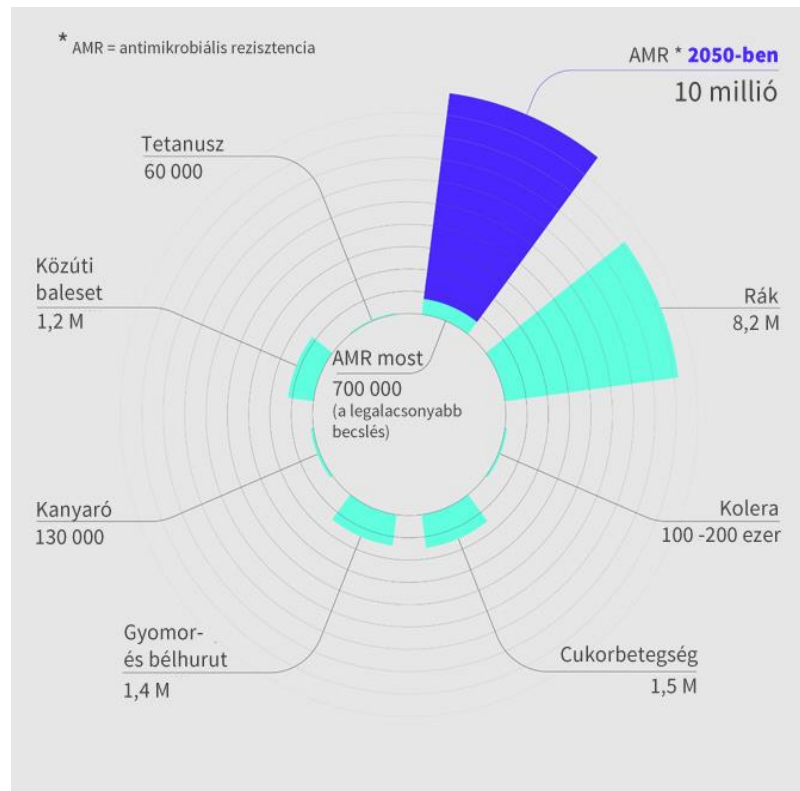
Gentamicin
Ampicillin
Neomycin

ANTIBIOTIKUM-REZISZTENCIA

„Cameron”- jelentés 2014: 2050-től évente 10 millióan halhatnak meg a világon az antibiotikumoknak ellenálló kórokozók miatt.

Ma a világon évente 700 ezer ember halálát okozza, ebből 50 ezren Európában és az Egyesült Államokban hunynak el.

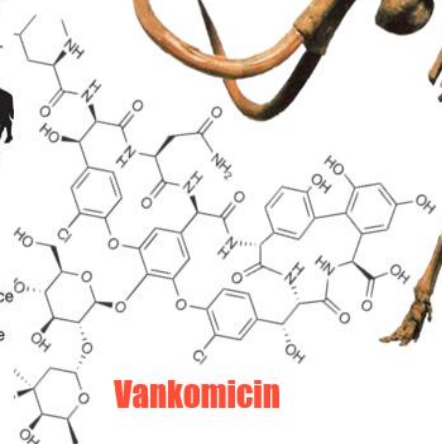
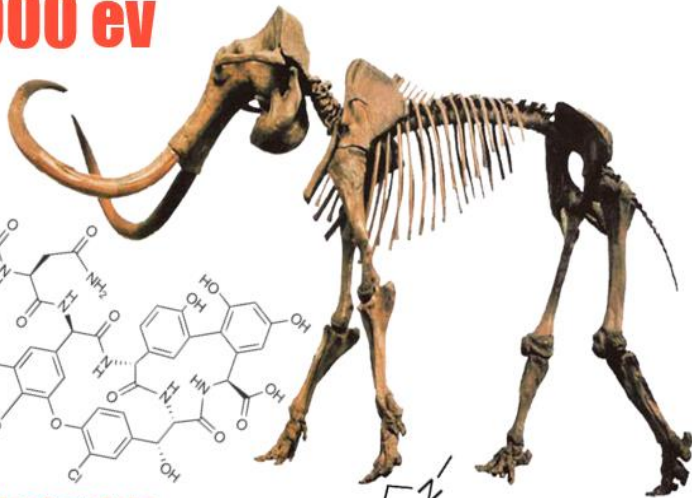
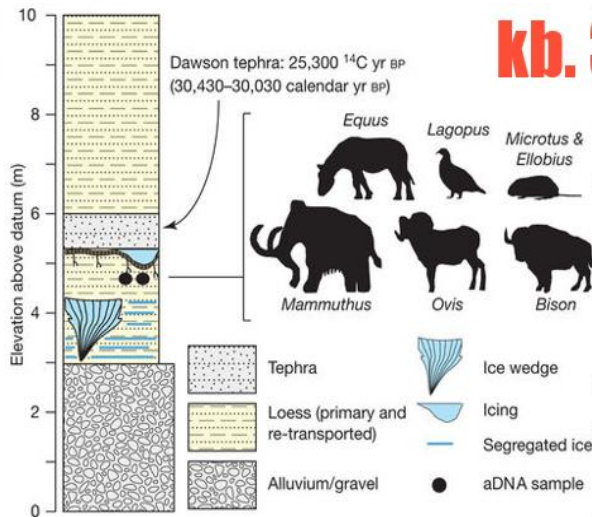
ANTIBIOTIKUM-REZISZTENCIA

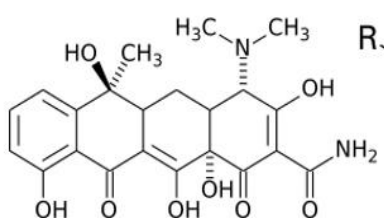
D'Costa VM, King CE, Kalan L, Morar M, Sung WW, et al. (2011) Antibiotic resistance is ancient. *Nature* 477: 457-461.

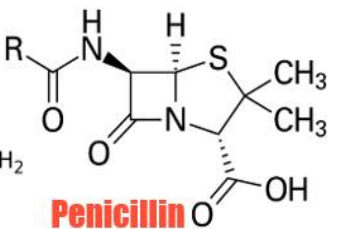
kb. 30,000 év

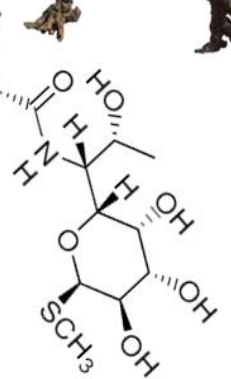
Tetraciklin

linkozamidok

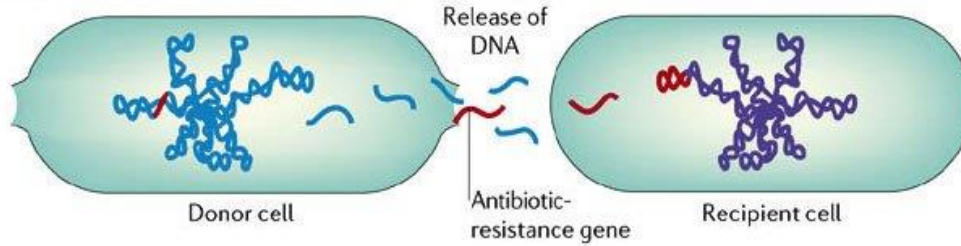
Penicillin

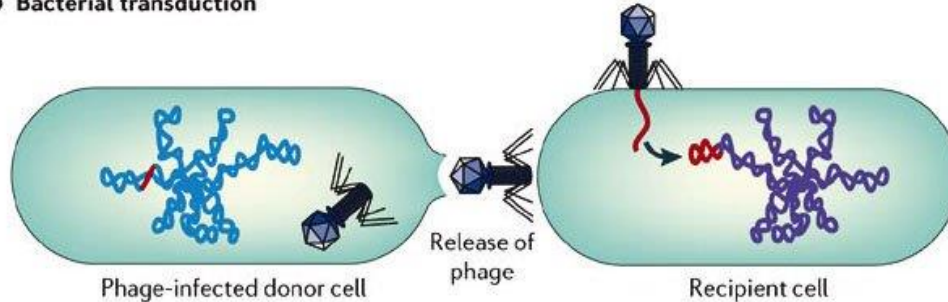
ANTIBIOTIKUM-REZISZTENCIA

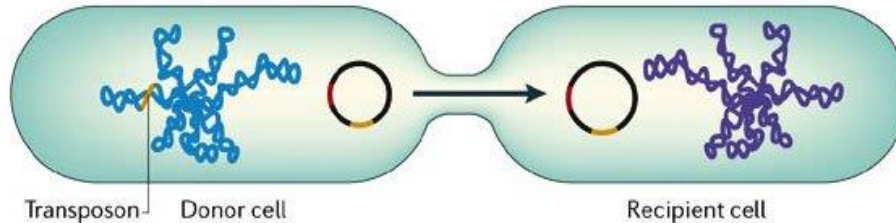
a Bacterial transformation

b Bacterial transduction

c Bacterial conjugation

Felveszi a környezetéből a DNS-t

Vírusok közvetíthetik

Konjugáció, azaz közvetlen sejt-kapcsolat útján

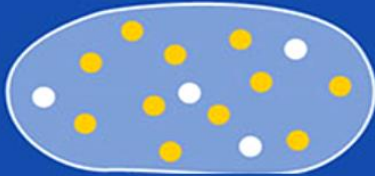
HORIZONTÁLIS GÉNÁTADÁS:

a mikrobák gyakran tesznek szert különféle hasznosnak bizonyuló génekre. Ennek eredményeként gyorsabban képesek alkalmazkodni a környezeti változásokhoz.

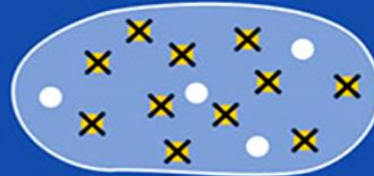

ANTIBIOTIKUM-REZISZTENCIA

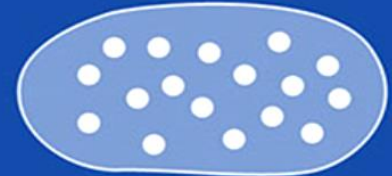
HONNAN ERED?

1. A belekben rengeteg baktérium él. Egy részük rezisztens bizonyos gyógyszerekkel szemben.

2. Az antibiotikum elpusztítja azokat a baktériumokat, amelyek nem rezisztensek.

3. A rezisztens baktériumok elterjednek a belekben, hiszen élőhely szabadult fel.

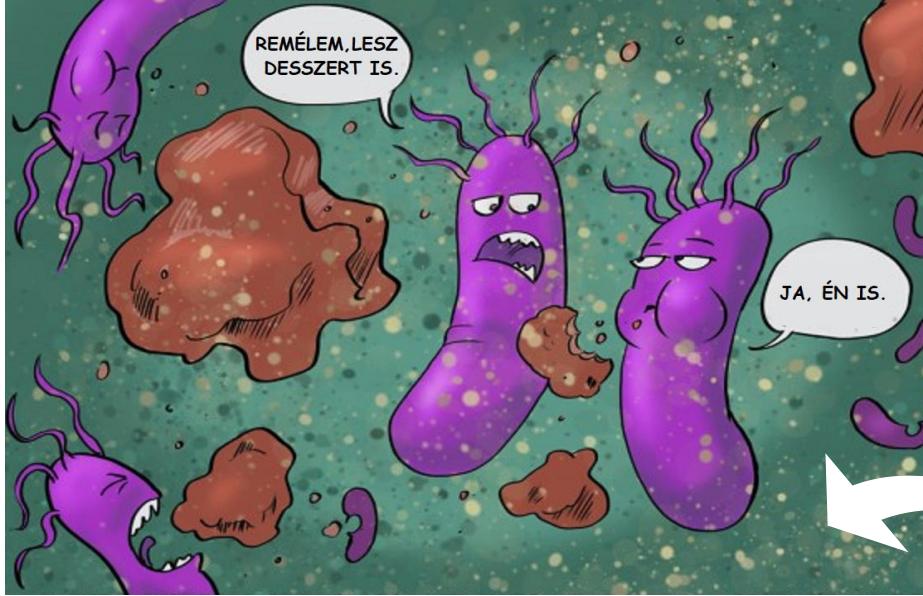
A SZENNYVÍZ „FORRÓPONT” (HOT SPOT):

1. Sok baktérium együtt
2. Sok gyógyszer olyan kis mennyiségben, ami nem árt a baktériumoknak

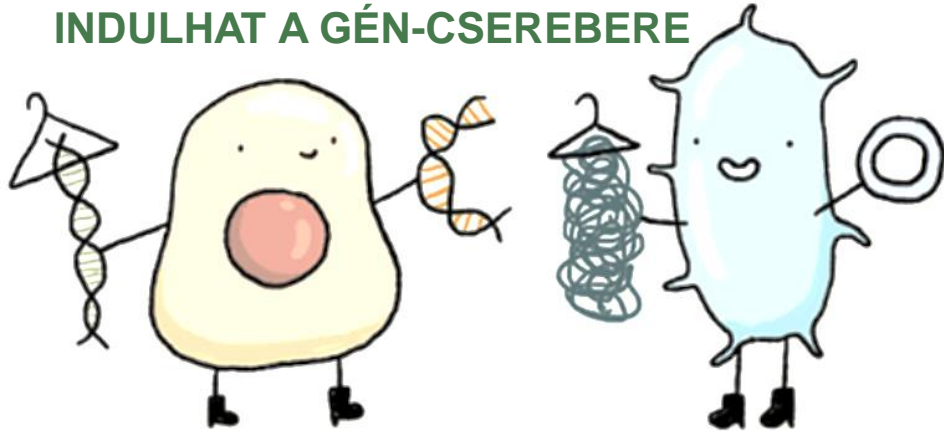
MINIMÁLIS GÁTLÓ KONCENTRÁCIÓ (MIC) = a gyógyszer legalacsonyabb koncentrációja, amely megakadályozza egy baktérium látható növekedését egy éjszakán át tartó tenyésztés után. Minél kisebb a MIC érték annál hatásosabb az antibiotikum.

MINIMÁLIS BAKTERICID KONCENTRÁCIÓ (MBC) = az antimikrobiális szer legalacsonyabb koncentrációja, amely megakadályozza a mikroorganizmusok növekedését az antibiotikum-mentes táptalajra történő áttöltés után (nem növekszik, mert elpusztította a sejteket az antibiotikum).

INDULHAT A GÉN-CSEREBERE

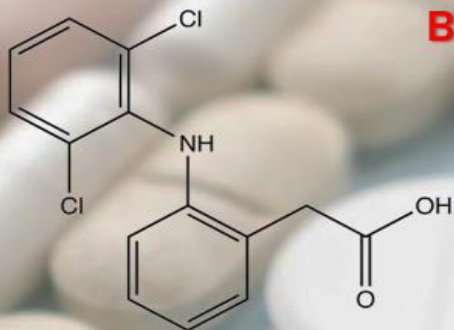
VALAHOL, EGY NEM ANNYIRA TÁVOLI SZENNYVÍZTELEPEN...

A BAKTÉRIUMOK NEM „ESZIK MEG”?

BONYOLULT SZERKEZETŰ, MESTERSÉGES MOLEKULÁK

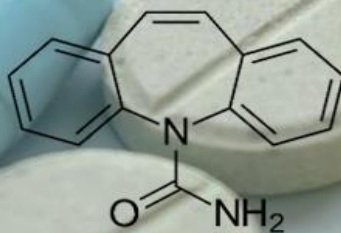
Diklofenák

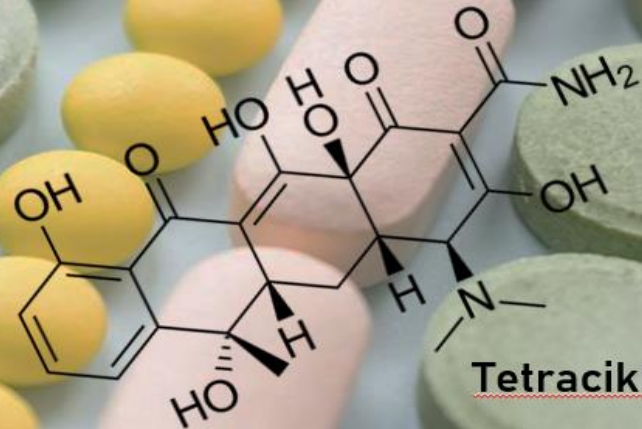
Eritromicin

Szulfametoxazol

Karbamazepin

Tetraciklin

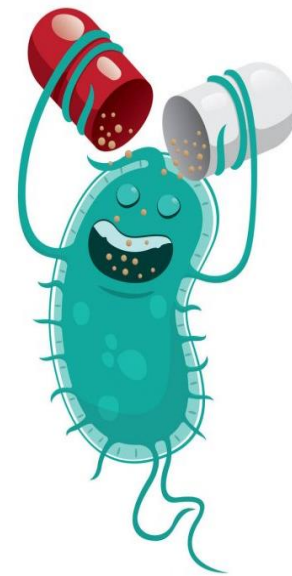

**NEM ISMERIK FEL
TÁPLÁLÉKKÉNT**

NÉHA ANYAGCSERE ÚTVONALON

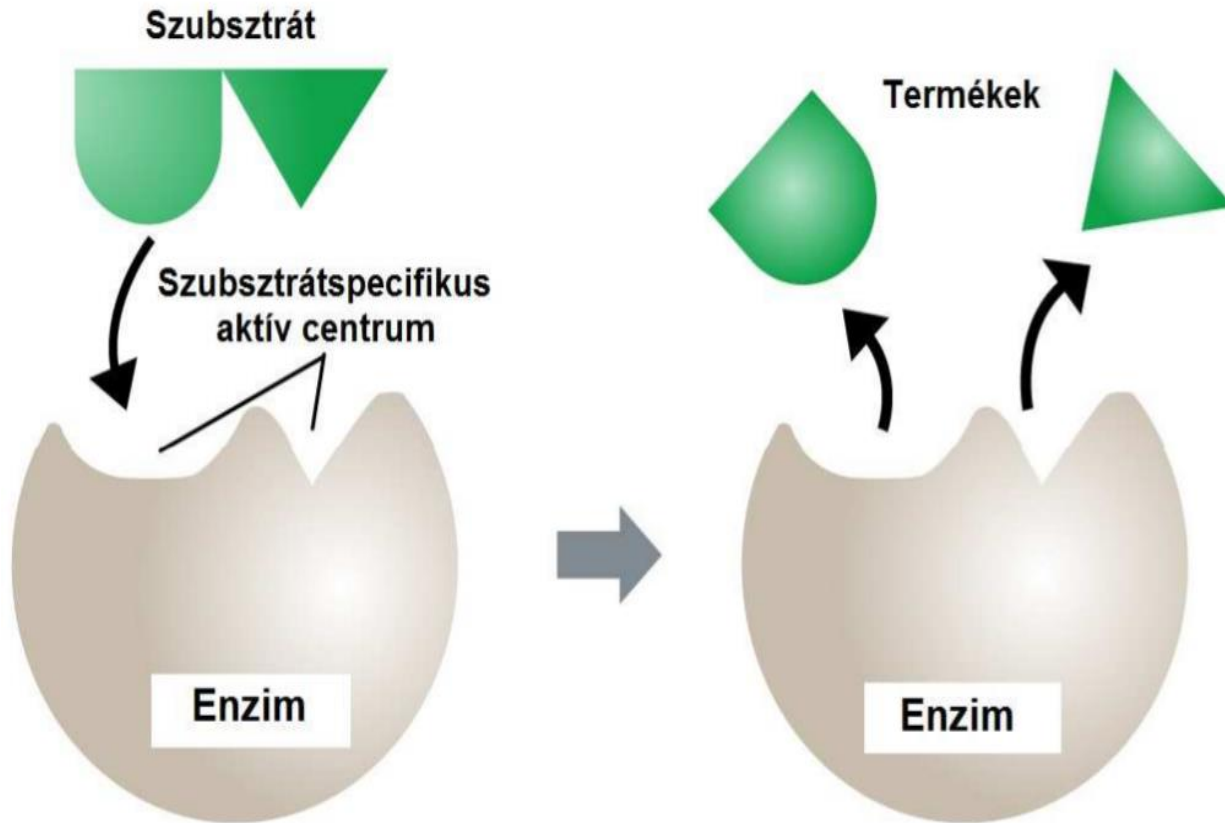

Gyógyszer- vegyület	Lebontási hatékonyság	Biomassza/törzs	Referencia
Acetaminofen	~100%	<i>Delftia tsuruhatensis</i> <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	De Gusseme és mtsai (2011)
Diklofenák	70%	<i>Labrys portucalensis</i> F11	Moreira és mtsai (2018)
	75%	Eleveniszap	Langenhoff és mtsai (2013)
	35%	<i>Brevibacterium</i> D4	Bessa és mtsai (2017)
Ibuprofén	-	<i>Sphingomonas</i> Ibu-2	Murdoch és Hay (2005)
	~100%	Eleveniszap	Langenhoff és mtsai (2013)
Fluoxetin	100%	<i>Labrys portucalensis</i> F11 (fluoroorganic-degrading strain)	Moreira és mtsai (2014)
Karbamazepin	50%	<i>Pseudomonas</i> sp. CBZ-4	Li és mtsai (2013)
Szulfametoxazol	24-44%	MBR rendszerből szelektíven dúsított és azonosított: <i>Microbacterium</i> sp. BR1, <i>Rhodococcus</i> sp. BR2, <i>Achromobacter</i> sp. BR3, <i>Ralstonia</i> sp. HB1 és HB2	Bouju és mtsai (2011)
	35.6 %	<i>Pseudomonas psychrophila</i> HA-4	Jiang és mtsai (2014)
	15%	<i>Rhodococcus equi</i> (13557)	Larcher és Yargeau (2011)

MI AZ ENZIM?

ENZIMEK:

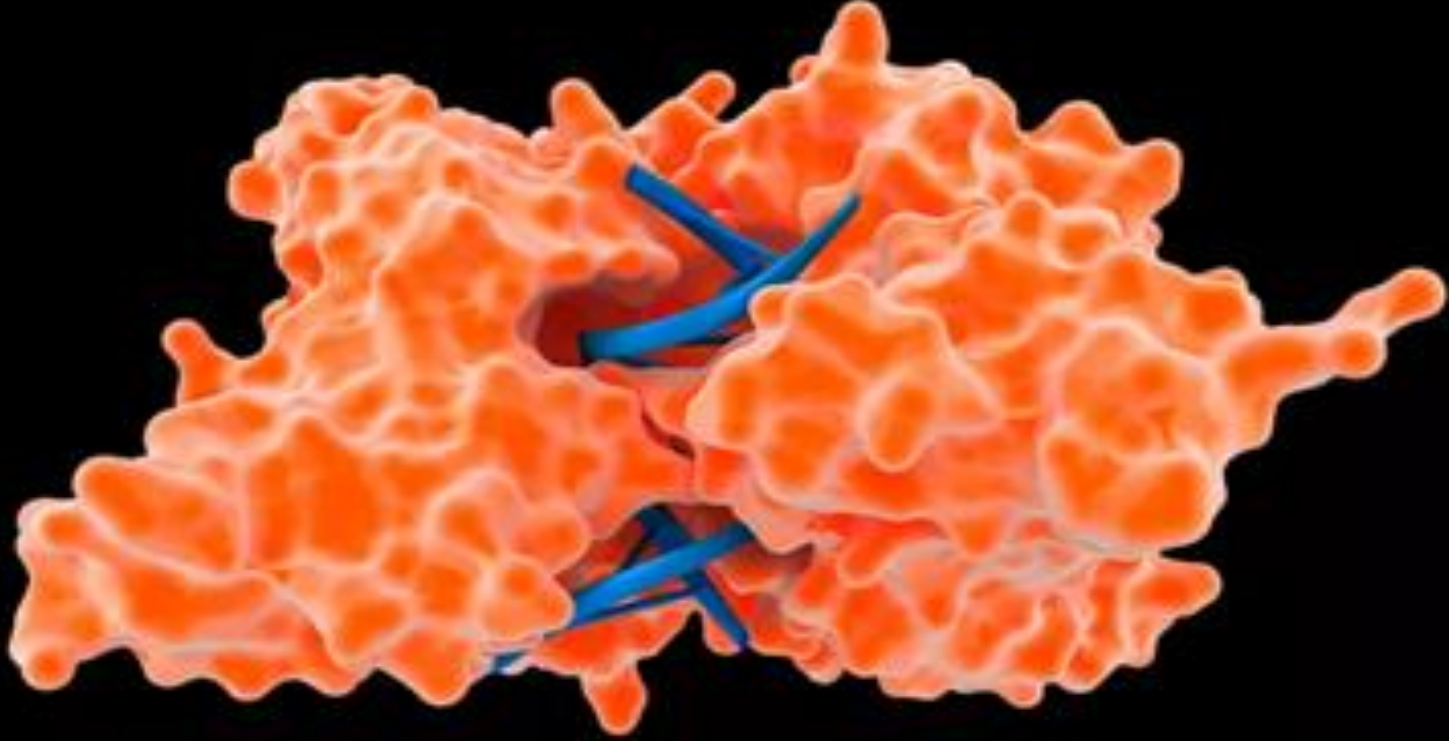
- AZ ANYAGCSERE CSOMÓPONTJAI
- MOLEKULÁKAT ALAKÍTANAK ÁT

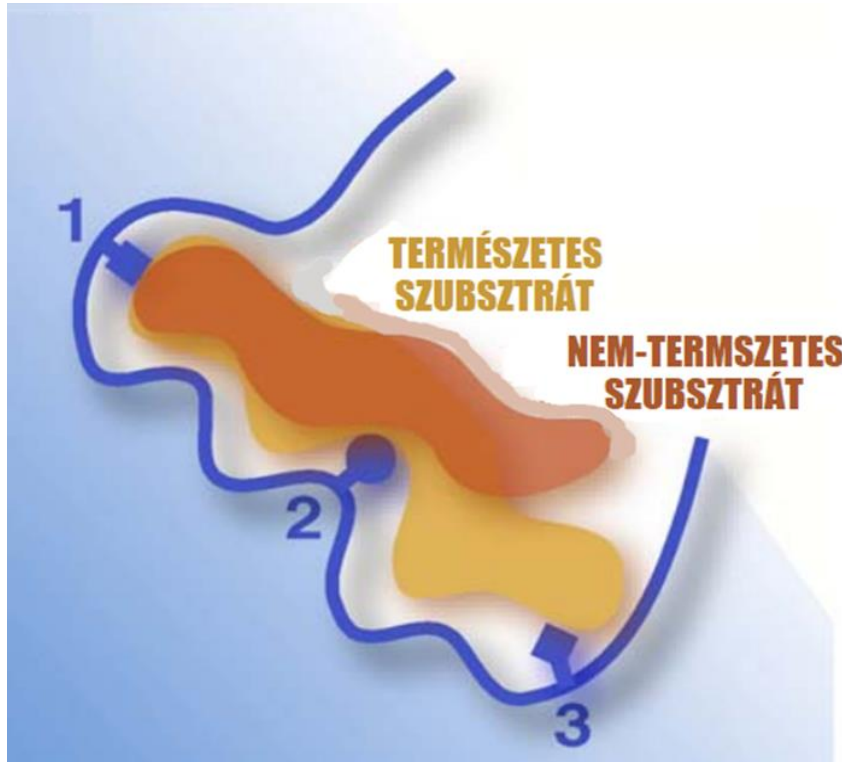

**AZ ÚN. RESTRIKCIÓS ENDONUKLÁZ ENZIM 3D
MODELLJE, AMELY ÉPPEŒ A DNS-MOLEKULÁT HASÍTTJA**

MINT KULCS A ZÁRBAN

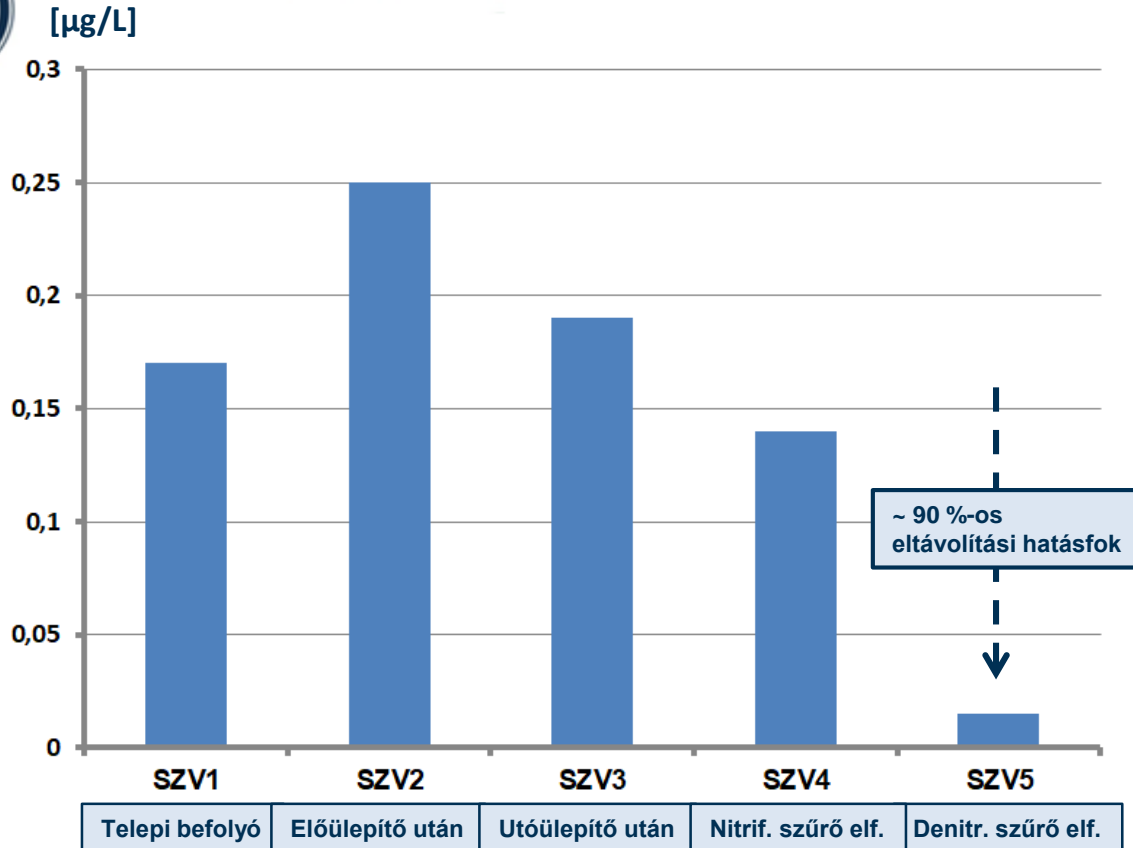

TÉVEDNI ENZIM DOLOG

„LÖTYÖGŐ” ENZIMEK: A SAJÁT SZUBSZTRÁTJA HELYETT ELFOGAD EGY HASONLÓ SZERKEZETŰ, DE NEM PONTOSAN AZONOS MOLEKULÁT (PÉLDÁUL EGY GYÓGYSZERMOLEKULÁT) = VÉLETLENSZERŰ REAKCIÓ (KOMETABOLIZMUS)

Kometabolizmus denitrifikációs fokozaton: szulfametoxazol

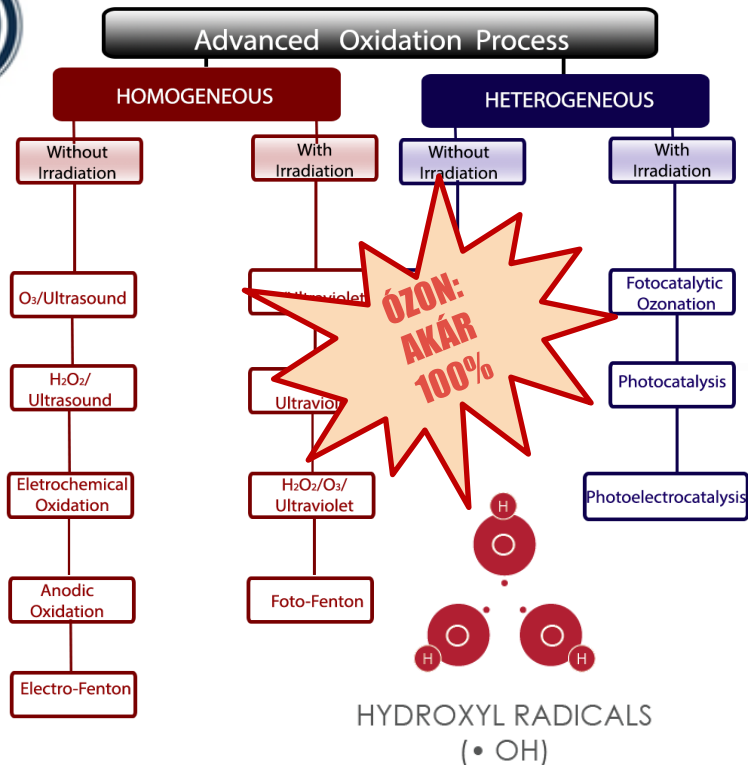
■ szulfametoxazol

LogKow	pKa	logKoc
0,5	1,6 - 6,18	1,96

Kometabolizmus:
Heterotróf szervezetek

Gyorsan bontható alapszubsztrát:
Metanol

ELTÁVOLÍTÁS SZENNYVÍZBŐL

1.

NAGYHATÉKONYSÁGÚ OXIDÁCIÓ

AKÁR 97-100%

2.

MEMBRÁNTECHNOLÓGIÁK

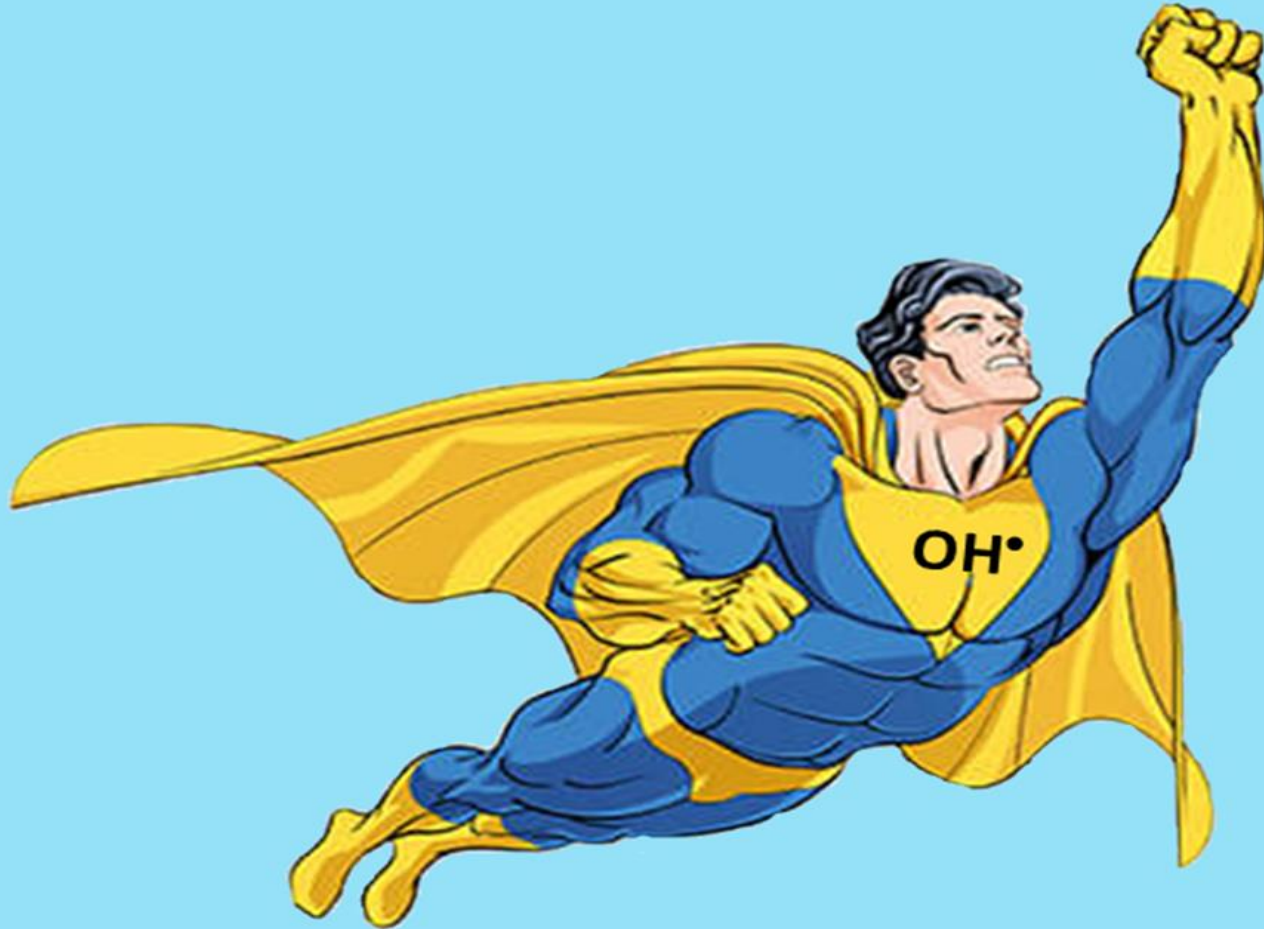
AKÁR 100%

3.

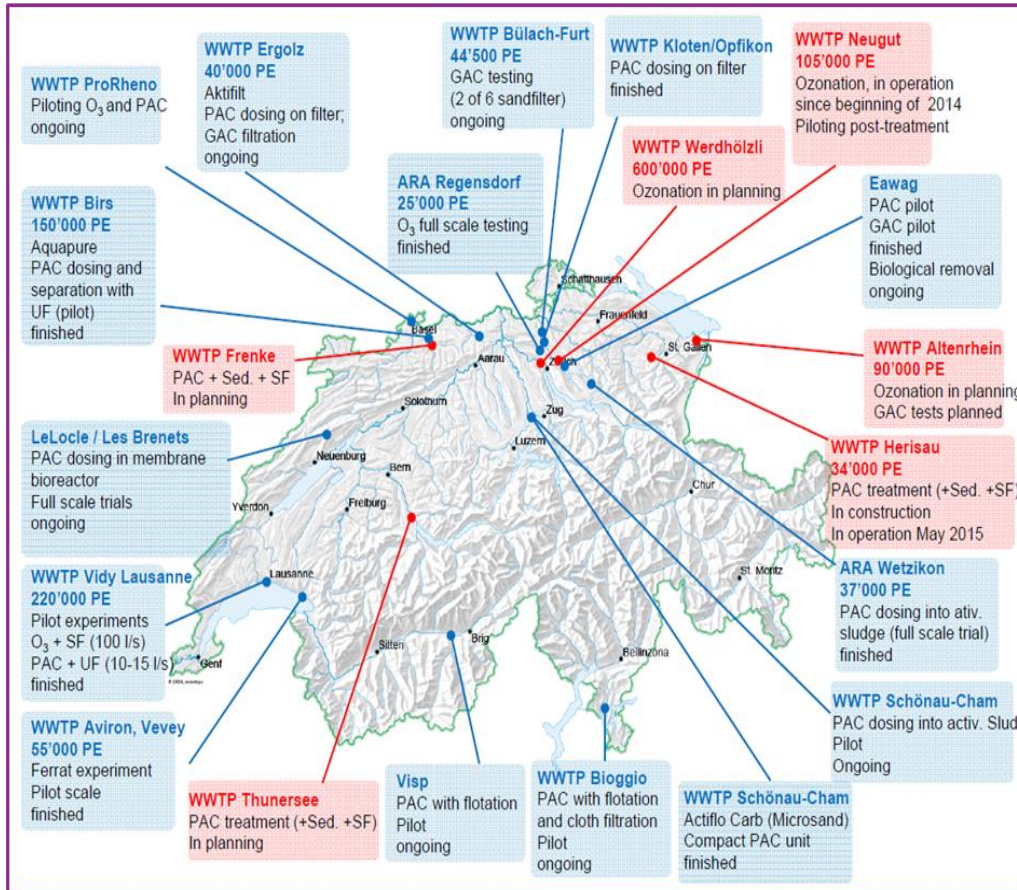
AKTÍVSZENES SZŰRÉS (PAC, GAC)

VIRGONC GYÖKÖK, HALLELUJA

SVÁJC ÉS JAPÁN AZ ÉLEN

FŐLEG ÓZON ÉS AKTÍV SZÉN

**Franciaországban ózonos oxidáció:
Saint-Pourcain-SurSioule, Sophia Antopolis, Valbonne**

**Hollandiában aktív szén: Horstemeer
szennyvíz-tisztító**

Japánban ózonos kezelés több mint 60 helyen

Kanada: a világ legnagyobb ózonos oxidációval üzemelő tisztítóműve (Montreal)

„Reine Ruhr” (Tiszta Ruhr folyó) = ÓZON + AKTÍV SZÉN

AZ ELEKTRONÁGYÚ IS OPCIÓ LEHET

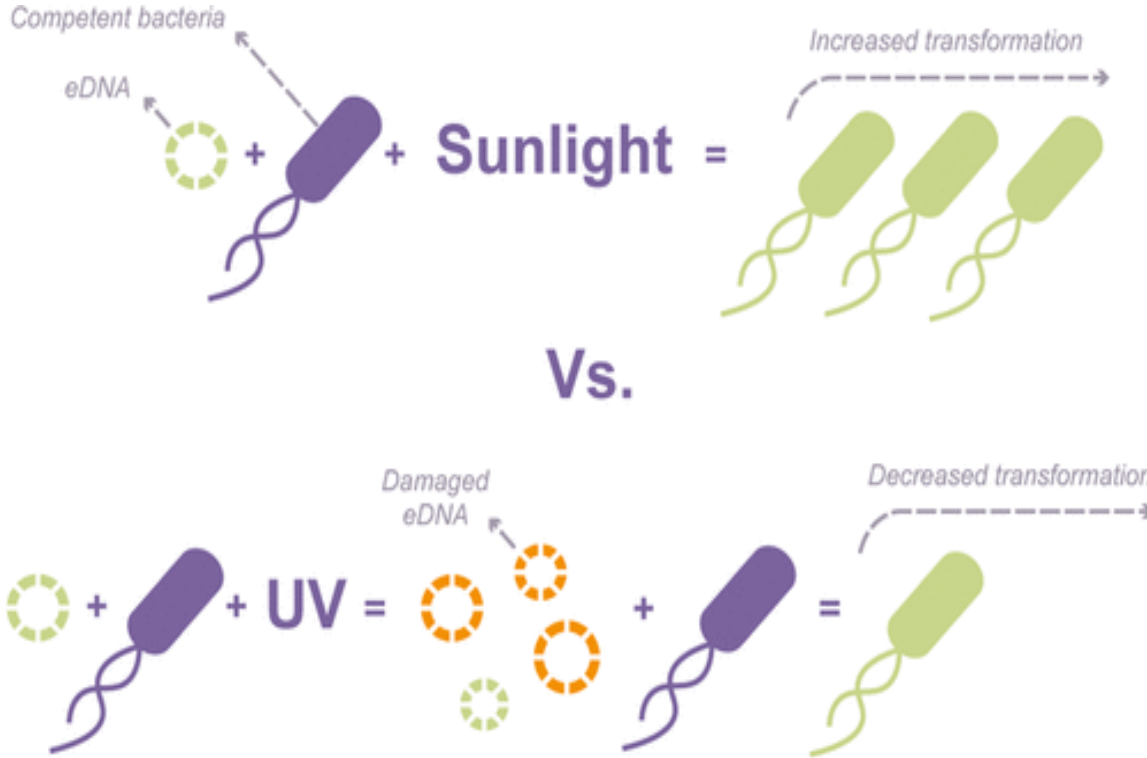

- Napi 30 millió liter ipari szennyvíz tisztítására alkalmas
- Évente 4,5 milliárd L édesvizet takarítanak meg, ami évente 100 000 ember szomját olthatja
- A dél-kínai Guanhua Knitting Factory üzemében, korábban kémiai tisztítás
- Elektrongyorsító – ipari festékek roncsolása – túl nagy falat lenne a baktériumoknak

KŐ KÖVÖN NEM MARAD

**FONTOS ELVÁRÁSOK A
4. FOKOZATTAL SZEMBEN:**

**A REZISZTENS BAKTÉRIUMOK
SZÁMA CSÖKKENTHETŐ**

**A GENETIKAI ANYAG, ÍGY AZ
ANTIBIOTIKUM-REZISZTENCIA
GÉNEK RONCSOLHATÓK**

**KIS DÓZIS: extracelluláris DNS (eDNS) → a sejten kívülre
KÖZÖSSÉGI SZINTŰ TÚLÉLÉS!!!**

**Fővárosi
Csatornázási Művek Zrt.**

Köszönöm a figyelmet!